

Nr 158.

Ankom till riksdagens kansli den 18 maj 1931 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av riksdagens år 1930 församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1929—30 juni 1930.

(1:a avd.)

Statsutskottet, till vars förberedande behandling ovannämnda revisionsberättelse jämte de i anledning därav från vederbörande ämbetsverk och myndigheter till Kungl. Maj:t avgivna utlåtanden och förklaringar blivit hänvisad, får, efter tagen kännedom av dessa handlingar och inhämtande av de för ärendenas utredning i övrigt erforderliga upplysningar, underställa riksdagens prövning de av revisorerna gjorda framställningar, som ansetts från utskottets sida påkalla yttrande; kommande utskottet därvid att följa den ordning, som i revisionsberättelsen blivit iakttagen.

1:o) Under försvarsdepartementet, § 5, hava revisorerna meddelat, att de av införskaffade handlingar uppmärksammat, hurusom flygstyrelsen under åren 1927 och 1928 genom särskilda kontrakt med visst konsortium för ett sammanlagt belopp av 121,000 kronor inköpt i olika poster ett antal exemplar av en teknisk anordning, men att denna vid sedermera och senast under år 1930 verkställda prov och undersökningar visat sig vara behäftad med avsevärda brister, vilka nödvändiggjort ändringar och omarbetningar. (Del I sid. 6 och 7.)

Viss av flygstyrelsens verkställd upphandling.

I anslutning härtill hava revisorerna gjort följande uttalande:

»Vad som i detta ärende väckt revisorernas uppmärksamhet och synes dem synnerligen anmärkningsvärt är dels att nya kontrakt om leverans av varan av flygstyrelsen uppgjorts, innan ännu vid tiden i fråga pågående prov med anordningen givit säkra resultat, dels ock att konstruktören av ifrågavarande anordning, vilken tillika är militär beställningshavare med sin tjänstgöring förlagd till flygstyrelsens militärbyrå, i sin egenskap av tjänsteman i flygstyrelsen tagit befattning med ärendets handläggning därstädes åtminstone så till vida, att han, enligt vad handlingarna utvisa, föredragit och kontraserat det å flygstyrelsens vägnar med nämnda konsortium ingångna första kontraktet och därefter fungerat såsom styrelsens kontrollant och besiktningsman å leveranserna. Att bemälda befattningshavare av principiella skäl icke lämpligen bort an-

förtros ifrågavarande uppgifter synes revisorerna bort hava varit för vederbörande inom flygstyrelsen uppenbart.

Med hänsyn till ärendets natur hava revisorerna här icke kunnat närmare ingå på detaljerna i denna sak utan allenast velat härigenom fästa riksdagens uppmärksamhet å vad sålunda förekommit.»

Förklaring har avgivits av flygstyrelsen (Del III sid. 15 och 16).

*Utskottets
yttrande.*

Då utskottet förutsätter, att de av revisorerna påtalade förhållandena komma att bli föremål för prövning av den utav Kungl. Maj:t tillsatta flygkommissionen, har utskottet icke funnit erforderligt, att någon åtgärd i berörda fråga nu vidtages från riksdagens sida.

Vad i ärendet förekommit, har utskottet emellertid velat för riksdagen omförmäla.

*Läkemedels-
priserna.*

2:o) Under socialdepartementet, § 8, hava revisorerna upptagit till behandling frågan angående nedbringande av läkemedelspriserna (Del I sid. 10—38).

I anslutning härtil hava revisorerna gjort följande allmänna uttalande:

»Revisorerna konstatera med tillfredsställelse, att 1926 års revisorers erinringar medfört vissa åtgärder och förslag till sänkning av läkemedelspriserna. Det bör dock uppmärksammas, att enligt den plan, som nu föreligger, lång tid kommer att förflyta, till dess mer avsevärda taxesänkningar genomföras. Den sänkning av läkemedelspriserna, som trädde i kraft den 1 januari 1929, gällde ett så begränsat antal läkemedel och framför allt icke sådana läkemedel, som brukas av personer, vilka svårast hava kännning av läkemedlens dyrhet, att det torde kunna påstås, att först den 1 januari 1931 en förhållandevis mer generell sänkning av läkemedelspriserna åvägabringas. Denna senare sänkning av priserna, som väl har den fördelen, att den inverkar på flertalet av i medicinaltaxan upptagna preparat, medför dock näppeligen i och för sig ett sådant förbilligande av apoteksvarorna, som i någon högre grad uppmärksammas av den stora läkemedelsförbrukande allmänheten. Såsom av förut lämnade uppgifter torde hava framgått, åvägabringas en dylik sänkning först i och med genomförandet av etapp III. Av medicinalstyrelsens yttrande av den 30 juni 1930 torde emellertid framgå, att styrelsen icke ämnade föreslå genomförande av etapp III, förrän någon erfarenhet vunnits beträffande verkan av de förut genomförda förändringarna. Då ännu i slutet av år 1930 icke sådana uppgifter föreligga, som utvisa i vilken mån etapp I påverkat apoteksväsendets ekonomi, torde sålunda, om denna förutsättning skall bibehållas, medicinalstyrelsen först i mitten av år 1933 kunna föreslå etapp III, vilken sålunda *tidigast* den 1 januari 1934 skulle kunna träda i kraft. Revisorerna måste finna tidrymden åtta år vara för lång för vidtagande av en serie taxesänkningar, av vilka först den sista, sammantagen med de båda föregående, mer effektivt förbilligar läkemedlen.

Vid planerandet av taxesänkningarna har den principen följts, att så stor del av den läkemedelsförbrukande allmänheten som möjligt skall

draga fördel av prissänkningen. Sänkningen av läkemedelspriserna har skett, icke genom att modifiera de matematiskt uppbyggda beräkningsgrunder, som ligga till grund för priskalkyleringen, utan genom nedbringande av ersättningarna för vissa moment av dessa beräkningsgrunder. Till följd av prissättningens speciella natur blir därigenom den reella inverkan på slutsiffrorna synnerligen skiftande, i många fall obetydlig. Detta gäller särskilt sådana kvantiteter av läkemedlen, som betalas efter minutpris och som sålunda allmänheten oftast rekvirerar. Om i den tablå över försäljningspriserna på emenda, som finnes uppställd på sid. 23—24, priserna för 50 gram av de olika preparaten för respektive åren 1928 (före taxesänkningen) och 1931 (etapp II) adderas, befinner det, att summan av priserna på de olika varumängderna efter samma inköpspris sjunkit från 35 kronor år 1928 till 33 kronor 50 öre år 1931, alltså med något över 4 procent. Räknas på motsvarande sätt med etapp III, minskas priset ned till 30 kronor, d. v. s. med 14 procent av begynnelsepriset. Taxesänkningarnas inverkan på samlade antalet läkemedel framgår dock icke med full tydlighet av dessa uppgifter, som blott hänföra sig till ett mindre antal läkemedel. En riktigare bild av prisnedgången visar däremot följande exempel. En person, som år 1928 erhöll en viss kvantitet läkemedel av olika slag för 10 kronor, får år 1931 för samma kvantitet betala ungefär 9 kronor 40 öre. Om etapp III genomföres, får han för samma varor betala drygt 9 kronor. Dessa siffror, jämförda med förut lämnade uppgifter, synas revisorerna tyda på att sänkningen ur allmänhetens synpunkt är obetydlig, om hänsyn toges till efter den 1 januari 1931 rådande priser, och först sedan etapp III genomförts kommer att mera allmänt observeras. Revisorerna få därför uttala den mening, att etapp III under alla omständigheter snarast bör genomföras men att därmed ingalunda arbetet med sänkandet av läkemedelspriserna får anses slutfört. Innan revisorerna gå vidare in på frågan om ytterligare ändringar av taxegrunderna, anse sig dock revisorerna böra fästa uppmärksamheten vid vissa åtgärder i prissänkande riktning, som kunna vidtagas utan att därför farvas ändring av taxegrunderna.

1926 års revisorer ägnade närmare uppmärksamhet åt det förhållandet, att å apoteken samma eller likvärdiga varor tillhandahållas under olika beteckningar och till olika priser och att allmänheten oftast på grund av bristande kunskap därom köper de dyrare varorna. För att råda bot därför föreslogo revisorerna dels att de billiga kemiska preparatens oftast komplicerade benämningar skulle utbytas mot namn, lika enkla som namnen på motsvarande varumärkesskyddade och dyrare motsvarigheter, vidare att genom anslag på apoteken eller på annat sätt allmänhetens uppmärksamhet skulle fästas på detta förhållande och slutligen att läkarna noga beaktade detsamma vid utfärdandet av recept. Så vitt revisorerna hava sig bekant har intet av dessa förslag rönt beaktande, vadan revisorerna ånyo anse sig böra bringa dem i åtanke. Förut har framhållits, att försäljningspriserna på dessa varumärkesskyddade preparat genom etapp I något sänkts men att, i fråga om vissa av dem, vederbörande tillverkare begagnat tillfället att höja priset på originalförpackningarna och att därmed prissänkningen blivit utan betydelse. Detta förhållande aktualiserar än mer de erinringar i berörda hänseende, som framfördes av 1926 års revisorer. Det ligger icke blott i allmänhetens utan även i de svenska apotekens intresse, att dylika fördyrade preparat undvikas. Apotekens in-

komster skulle då bliva desamma eller större än förut och allmänheten finge betala billigare pris för de varumärkesskyddade preparatens kemiska motsvarigheter. Medicinalstyrelsen saknar icke möjligheter och tillfällen att fästa apoteksinnehavarnas och läkarnas uppmärksamhet på detta förhållande.

Medicinaltaxan överarbetas varje år av medicinalstyrelsen med biträde av delegerade, utsedda av apotekaresocietetens direktion. Såsom taxerevisorer fungera i år tre apotekare och en medicine licentiat och såsom suppleanter likaledes tre apotekare och en medicine licentiat. Vid den årliga revisionen av medicinaltaxan tages under normala förhållanden huvudsakligen hänsyn till läkemedlens fluktuerande inköspriser, varvid för bestämmande av dessa prisändringar anlitas varukatalogerna från in- och utländska drogister och tekniska fabriker. Medicinaltaxans pris lär anpassas efter lägsta katalogpris. Förut har framhållits, att vid beräkandet av medicinaltaxans pris vissa konstanta tillägg göras till inköspriset, varefter på den sålunda erhållna summan beräknas affärsvinst efter 100 procent. Ju större omsättning ett apotek har, dess större varupartier levereras av fabrikerna till detsamma, och givetvis växer inkösrabatten i proportion till varuleveransernas storlek. Men även de mindre apoteken torde åtnjuta rätt betydande rabatter. Här hava apotekarna sålunda möjlighet att förvärva en affärsvinst, utöver den i medicinaltaxan angivna, vars storlek står i direkt proportion till apotekets storlek. De större apoteken gynnas på detta vis framför de mindre apoteken, enär läkemedelspriserna givetvis måste uträknas efter en norm, som anges av de minst bärkraftiga apoteken. Det kan icke förnekas, att det måste ligga i apotekarnas intresse ju högre inköspris en vara betingar — detta i motsats till förhållandena på den fria varumarknaden. Förtjänt av att undersökas är sålunda enligt revisorernas förmenande dels huruvida vid taxerevisionen behörig hänsyn tages till lägsta katalogpriser, dels ock huruvida vid bestämmandet av inkösprisen hänsyn må kunna tagas till de apoteken beviljade rabatterna och alltså läkemedelspriserna beräknas efter ett något lägre inköspris, än priskuranterna utvisa. Slutligen få revisorerna i detta sammanhang framhålla önskvärdheten av organiserandet av en gemensam inköpscentral för de svenska apoteken. Ifrån denna central kunde läkemedlen tillhandahållas de olika apoteksinrättningarna till ett inköspris, säkerligen understigande det, som nu erlägges av de enskilda apoteken.

Ovan antydda utvägar till förbilligande av apoteksvarorna kunna erås utan ändring av taxegrunderna. Ytterligare lättnader kunna åstadkommas genom att gå vidare på den väg, som redan beträffs. Mycket talar för, att dessa prissänkningar successivt böra genomföras i anslutning till de etapper, som förut genomförts, dock så, att prissänkningen företrädesvis träffar de läkemedel, som fortfarande betinga ett oproportionerligt högt pris i jämförelse med andra läkemedel.

I den föregående utredningen har redogjorts för nedsättningen av priset för vissa operationer, prissatta enligt extemporetaxan (etapp I). Prisnedsättningen har träffat blott ett mindre antal av de i extemporetaxan upptagna operationerna. Det förefaller revisorerna lämpligt och möjligt att fortsätta revisionen av denna taxa. I medicinalstyrelsens från och med den 1 januari 1929 genomförda förslag nedsattes ersättningen för blandning av fasta eller halvfasta ämnen med flytande med visst förut omnämnt belopp. Däremot nedsattes icke ersättningen för blandning av

flytande ämnen och ej heller ersättningen för blandning av pulvriserade ämnen. Likvärdiga operationer böra rimligtvis taxeras på likartat sätt. Priset för dispenserering av pulver i papperskapslar torde kunna ytterligare nedsättas. Möjligen vore det skäl att i detta sammanhang taga under övervägande, huruvida icke till förebyggande av missbruk av dessa lätt tillgängliga läkemedel en dylik prisnedsättning borde förknippas med förbud mot försäljning av antipyretika i lös vikt.¹ Laborationstaxan förblir i det stora hela taget oberörd av de av medicinalstyrelsen föreslagna och delvis genomförda nedskärningarna. De i denna taxa upptagna höga ersättningsbeloppen för vissa operationer synas böra reduceras på liknande sätt som extemporetaxan.

Jämlikt kungl. kungörelse den 29 juni 1926 utgå statsbidrag för nedbringande av mindre bemedlade patienters sjukvårdskostnader. Dessa bestämmelser ha jämförelse begränsad räckvidd, icke blott så till vida, att de endast medföra lättnader för de ekonomiskt sämre lottade sjuka utan även i så måtto att enligt vad revisorerna hava sig bekant dessa utgående bidrag synnerligen ojämnt fördela sig mellan de olika länen. Revisorerna vilja ifrågasätta, huruvida icke med utgångspunkt från läkemedelspriserna, som dock utgöra en avsevärd del av sjukvårdskostnaderna, sådana bestämmelser kunde, utan att därför anslag av statsmedel behövde ifrågakomma, genomföras, som medgäve minskade sjukvårdskostnader åt kategorier, vilka icke träffas av nyssnämnda lättnader i dessa kostnader men för vilka icke desto mindre desamma kunna vara särskilt betungande. Revisorerna syfta då närmast på personer, som lida av kroniska sjukdomar, vilka medföra stor förbrukning av läkemedel. Nämnda personer borde kunna beredas lättnader i dessa dryga kostnader genom av apoteken medgivna större rabatter på läkemedel.²

Läkemedelsprisernas bottennivå angives i första hand av påfrestningen på denna fond, från vilken numera mindre bärkraftiga apotek subventioneras och vilken även anlitas för andra ändamål, för vilket redogjorts i den föregående framställningen. Den progressiva uttaxeringen av bidrag till denna fond, som verkar utjämnande på apotekens nettointkomster på sådant vis, att de bärkraftigaste apoteken beskattas starkt och de medelstora apoteken svagare, torde, om behov därav föreligger, kunna göras starkare progressiv. Likvisst får härvid hänsyn tagas till att sänkta läkemedelspriser förminska de större apotekens inkomster i stigande progressivitet och att följaktligen vid fortskridande sänkning av läkemedelspriserna ifrågavarande apotek blott förmå bära nuvarande eller mindre beskattningsbelopp. För att icke undergräva det nuvarande systemet, vilket onödiggör bidrag av statsmedel, kunna läkemedelspriserna sålunda blott sänkas till en viss nivå. Tvivelsutan kommer sänkningen av läkemedelspriserna att bland apoteksinnehavarna påskynda strävandena att förbilliga apoteksdriften, exempelvis genom åtgärder för nedbringande av apotekens lokalkostnader, för underlättande av de ekonomiska uppgörelserna vid övertagandet av apoteksprivilegium, genom organiserandet av gemensam inköpscentral för apoteksvaror o. s. v. Självklart är, att det ligger i det allmännas intresse att upp-

¹ Ett förslag i denna riktning har framlagts i yttrande rörande läkemedelspriserna m. m. av Sveriges Farmaceutförbund till Kungl. Maj:t den 14 juni 1928.

² Ett förslag till sänkning av läkemedelspriserna i denna riktning har framlagts i Hygienisk revy, årg. 1928 nr 4.

muntra denna utveckling, vilken underlättar ytterligare taxesänkningar, dock under förutsättning att ej härigenom en tillräckligt hög standard hos apoteken äventyras.

Enär de nyligen införda subventionsbestämmelserna åt innehavarna av de mindre apoteken garantera en fullt tillräcklig årsinkomst, då läkemedelspriserna ännu icke undergått mer betydande sänkningar, och då slutligen apoteksväsendet även under nuvarande förhållanden väl synes kunna bära ytterligare taxesänkningar, få alltså revisorerna framhålla vikten av att såsom direkt fortsättning på hittills genomförda prisreduktioner mer genomgripande successiva taxesänkningar snarast företagas under beaktande av de synpunkter, som här ovan av revisorerna framförts. Samtidigt böra sådana åtgärder vidtagas, som förbilliga apotekens driftskostnader och sätta apoteken i stånd att tåla största möjliga nedskärning av läkemedelspriserna.»

Förklaring har avgivits av medicinalstyrelsen (Del III sid. 21—26), som vid sitt yttrande bifogat en förteckning över av styrelsen godkända kortare benämningar å vissa apoteksvaror.

Medicinalstyrelsen har anfört följande:

»Revisorernas uttalande, att den sänkning av läkemedelspriserna, som trädde i kraft den 1 januari 1929, framförallt icke gällde sådana läkemedel, som brukades av personer, vilka svårast hade kännning av läkemedlens dyrhet, saknar motivering. Styrelsen får beträffande detta uttalande framhålla, att nämnda sänkning av läkemedelspriserna förbilligade läkemedlen för flertalet av dem, som inköpte enligt recept föreskriven medicin. Dessutom berörde sänkningen en avsevärd del av de i handköpsförsäljningen vanligast förekommande läkemedlen.

Till den av revisorerna uttalade meningen, att etapp III under alla förhållanden snarast borde genomföras, ansluter sig medicinalstyrelsen såtillvida, att styrelsen anser, att ytterligare taxesänkning bör vidtagas så snart klarhet vunnits rörande frågan i vad mån apotekens ekonomi efter de nu vidtagna taxesänkningarna medger sådan ytterligare sänkning. Styrelsen får därvid meddela, att styrelsen efter den 1 juli 1931 kan få del av ekonomiska uppgifter från apoteken för första halvåret 1931 och att styrelsen eventuellt med stöd därav kan inkomma med förslag i ämnet. I varje fall har styrelsen utsikt att i början av år 1932 få tillgång till dylika uppgifter avseende hela år 1931 och bör i mitten av år 1932 kunna till Eders Kungl. Maj:t inkomma med på dessa uppgifter stött yttrande rörande möjligheten av ytterligare taxesänkning.

Revisorerna hava bringat i åtanke 1926 års revisorers förslag, att de komplicerade benämningarna å de preparat, som motsvarades av varumärkesskyddade dyrare preparat, skulle utbytas mot enklare namn och att allmänheten genom anslag på apoteken eller annorledes skulle upplysas om att en del av de varumärkesskyddade läkemedlen kunde ersättas med billigare icke varumärkesskyddade sådana samt slutligen att läkarna noga beaktade detta förhållande vid utfärdande av recept. Såvitt revisorerna hade sig bekant vore intetdera av dessa förslag beaktat.

Styrelsen tillåter sig att erinra om följande, av styrelsen i underdånig skrivelse den 5 januari 1927 gjorda uttalande i detta hänseende:

»När ett nytt, värdefullt läkemedel blivit utexperimenterat, har dess framställande föregåtts av långvariga och dyrbara undersökningar å den

vetenskapliga avdelningen vid den fabrik, från vilken läkemedlet föres i handeln. Den fabrik, som ikläder sig den ekonomiska risk, undersökningarna medföra, har ingen annan möjlighet att få sina kostnader ersätta än genom varumärkesskyddet och det förtroende, som det med det skyddade namnet försedda läkemedlet tillvinner sig. När andra fabriker, som ej behövt ikläda sig de nämnda experimentkostnaderna, upptaga tillverkning av samma preparat, kunna de givetvis försälja det till betydligt billigare pris. Skulle därmed det välkända dyrare preparatet uteslutas ur medicinaltaxan och ej få från apoteken försäljas till ett pris, som fabrikantens försäljningspris nödvändiggör, bleve mången nödsakad vara utan det av honom själv eller läkaren mest värderade läkemedlet, varförutom ingen vågade upptaga framställningsförsök av nyare läkemedel. De nu existerade förhållandena på detta område torde vara anledningen till att många av våra bästa nu använda läkemedel över huvud äro kända. Visserligen kan anföras, att tillverkningen i Sverige av sådana läkemedel, som nu avses, för närvarande är mycket ringa, men de avtal med främmande makter, som åberopas i gällande lag om skydd för varumärken, torde göra det nödvändigt för vårt land att ej beträffande ett visst slag av varor åsidosätta internationella hänsyn. Sedan emellertid tillräcklig erfarenhet vunnits om de ej namnskyddade preparatens kvalitet och sedan provningsföreskrifter för desamma kunnat utfärdas, införas de, om preparaten utgöra värdefulla läkemedel, i de olika ländernas farmakopéer. I svenska farmakopén 1925 har ett flertal sådana läkemedel intagits, och beträffande vissa av dem har därigenom, enligt till medicinalstyrelsen lämnat meddelande, försäljningen till Sverige av det namnskyddade dyrare fabrikatet nedgått till 30 å 40 procent av föregående års försäljning. För de ej namnskyddade fabrikaten upptagas i farmakopén korta, lätt ihågkomna namn, när internationellt kända sådana finnas, i andra fall måste de vetenskapliga benämningar, som kunna förstås av andra länders apotekare och läkare, tillgripas, intill dess internationell överenskommelse kan vinnas beträffande kortare namn.

Numera har styrelsen försökt att genom införande av benämningar, kortare än de så kallade vetenskapliga namnen, underlätta för läkarna och allmänheten begagnandet av de billigare preparaten. Liknande åtgärder hava varit föremål för utredning inom det internationella apotekareförbundet. Styrelsen ville till en början avvakta resultatet av denna utredning, men då det vid nämnda förbunds sammanträde under år 1930 i Stockholm visade sig, att något definitivt resultat av utredningen i fråga icke uppnåtts, ansåg sig styrelsen böra vidtaga åtgärder utan att invänta slutförandet av det antydda internationella arbetet. Sålunda hava i en av styrelsen den 27 november 1930 godkänd samling av benämningar å vissa apoteksvaror bland annat intagits å bilagda förteckning upptagna kortare benämningar. Vidare har styrelsen föranstaltat om att i en nu under tryckning varande, för läkare avsedd handbok intages en stor del av de i ovannämnda samling förekommande benämningarna. I denna handbok lämnas dessutom jämförande uppgifter å priserna på varor, som förekomma med såväl varumärkesskyddade som andra namn. Längre har styrelsen icke ansett sig böra gå. Vissa betänkligheter hava nämligen avhållit styrelsen från att låta genom anslag å apoteken eller på annat sätt upplysa allmänheten om de billigare så kallade ersättningspreparaten. Dessa hava ofta, oaktat de beträffan-

de kemisk konstitution äro identiska med motsvarande varumärkesskyddade preparat, från de senare avvikande fysikaliska egenskaper såsom färgnyans, kristallform m. m. Allmänheten skulle därför vid jämförelse mellan ett varumärkesskyddat preparat och motsvarande ersättningspreparat lätt kunna få den uppfattningen, att de icke vore likvärdiga. Erfarenheten har även givit vid handen, att rekommendation av billigare ersättningspreparat mycket ofta mötes med misstro. Styrelsen anser också sannolikt, att en upplysningsverksamhet av berörda art skulle föranleda fabrikanterna av varumärkesskyddade varor att göra mera energisk reklam för sina fabrikat och att giva eftertryck åt sina varningar för 'värdelösa efterapningar'. Styrelsens obenägenhet för att vidtaga åtgärder, ägnade att framkalla en ökad reklam, har varit närmaste anledningen till att styrelsen i förevarande hänseende stannat vid vad ovan angivits.

Revisorerna förmena, att lägsta priskurantpris, där olika sådana priser å samma vara föreläge, borde läggas till grund vid beräkandet av medicinaltaxans pris samt att det borde undersökas, huruvida detta förfarande verkligen tillämpades. Jämlikt gällande av Eders Kungl. Maj:t fastställda taxegrunder skall, om ett läkemedel i priskuranterna upptages till avsevärt olika priser, medeltalet av priskuranternas priser anses vara läkemedlets inköpspris. Så har också förfarits, då olika priskurantpriser å samma läkemedel förelegat. Dylika prisdifferenser förekomma mera sällan och bruka då vara obetydliga. Ett bestämmande av inköpspriserna på sätt, som av revisorerna antytts, skulle därför endast i enstaka fall medföra en prisnedsättning, vilken för övrigt bleve synnerligen ringa.

Enligt revisorernas mening borde därjämte undersökas, huruvida vid bestämmandet av inköpspriserna hänsyn kunde tagas till apoteken beviljade rabatter. Läkemedelspriserna skulle alltså beräknas efter något lägre inköpspriser än dem, priskuranterna utvisa. Rabatter av berörda art beviljas, enligt vad styrelsen erfarit, vid inköp av större kvantiteter av flertalet varor och utgå i regel med viss procent på det pris, som gäller vid inköp av mindre varumängder. Ett hänsynstagande enligt revisorernas förslag till dessa rabatter skulle sålunda i realiteten innebära, att de till grund för medicinaltaxans priser liggande inköpspriserna å flertalet läkemedel sänktes med en viss procent. Sättes denna procent-sats till siffran 5, bleve resultatet av den ifrågasatta åtgärden en pris-sänkning, uppgående till hälften av den, som genomförandet av etapp III beräknas medföra. Styrelsen finner icke, att en på detta sätt vunnen prisreduktion erbjuder någon fördel framför en prisnedsättning, som åstadkommits genom en ändring av taxegrunderna.

Revisorerna framhålla önskvärdheten av organiserandet av en gemensam inköpscentral för de svenska apoteken och uttala som sin mening, att en dylik inköpscentral kunde tillhandahålla de olika apoteken läkemedel till priser, som säkerligen understege dem, apoteken erlade. Huruvida och i vad mån den ifrågasatta inköpscentralen skulle kunna tillhandahålla apoteken varor till lägre priser än de affärsföretag, som nu äro apotekens leverantörer, anser styrelsen sig icke utan närmare utredning kunna avgöra.

Revisorerna hålla före, att ytterligare prissänkningar borde åvägabringas i anslutning till de etapper, som genomförts. Härvid skulle dock prissänkningarna företrädesvis träffa de läkemedel, som fortfarande be-

tingade ett i jämförelse med andra läkemedel högt pris. Revisionen av extemporetaxan borde fortsättas så att likvärdiga operationer taxerades på likartat sätt, och priset för dispensering av pulver i papperskapslar borde nedsättas. Därjämte syntes de i laborationstaxan upptagna höga ersättningarna för vissa operationer böra reduceras på liknande sätt som extemporetaxans. I likhet med revisorerna anser styrelsen, att, för den händelse ytterligare taxesänkning är genomförbar efter etapp III, en revision av nämnda taxor bör övervägas.

I samband med en nedsättning av ersättningen för dispensering av pulver i papperskapslar borde det enligt revisorernas förmenande upptagas till prövning, huruvida icke till förebyggande av missbruk en dylik nedsättning borde förknippas med förbud mot försäljning av antipyretica i lös vikt. Styrelsen har år 1929 tagit i övervägande utfärdandet av ett dylikt förbud, men efter verkställd utredning, omfattande yttranden i frågan från samtliga förste provinsialläkare, fann styrelsen bland annat på grund av den prisfördyring förbudet i vissa fall kunde innebära för personer, lidande av kroniska sjukdomar, icke skäligt införa ett sådant. I stället föreskrev styrelsen, att från och med den 1 september 1929 vissa läkemedel, däribland de mest använda antipyretiska medlen, skulle vid försäljning från apoteksinrättning i lös vikt åsättas en påskrift med bland annat uppgift om att läkemedlet i fråga kunde medföra skadliga verkningar.

Under återopande av en uppsats i Hygienisk revy nr 4 år 1928 ifrågasätta revisorerna, huruvida icke personer, som lede av kroniska sjukdomar, vilka medförde stor förbrukning av läkemedel, kunde beredas lättnader i sjukvårdskostnaderna genom av apoteken medgivna större rabatter på läkemedel. Styrelsen har funnit ifrågavarande uppslag, vilket varit och allt fortfarande är under styrelsens övervägande, värt stort beaktande. Den utredning, som styrelsen företagit i ämnet, har emellertid ännu icke lett till något praktiskt lämpligt förslag, som kan beräknas lämna någorlunda säkra garantier för att den avsedda hjälpen kommer dem till del, som man har för avsikt att hjälpa. Styrelsen vill tillägga, att redan sedan flera år apoteken frivilligt lämna en avsevärd rabatt å insulin, som är ett nödvändigt läkemedel för nästan alla sockersjuka.

Revisorerna uttala, att läkemedelspriserna blott kunde sänkas till en viss nivå för att icke undergräva det nuvarande apotekssystemet, vilket onödiggjorde bidrag av statsmedel. Tvivelsutan komme sänkningen av läkemedelspriserna att bland apoteksinnehavarna påskynda strävandena att förbilliga apoteksdriften. Det låge i det allmännas intresse att uppmuntra denna utveckling, vilken underlättade ytterligare taxesänkningar, dock under förutsättning, att ej härigenom en tillräckligt hög standard hos apoteken äventyrades. Även inom styrelsen har dryftats möjligheten av att genom ordnande av kapitalanskaffningen för apoteksrelse och eventuellt genom andra åtgärder förbilliga apoteksdriften. Styrelsen kan likväl icke för närvarande framlägga något definitivt förslag härom».

I likhet med revisorerna anser utskottet det vara av vikt, att den sedan år 1926 pågående utredningen av frågan om nedbringande av läkemedelspriserna fullföljes med skyndsamhet. Utskottet vill därjämte uttala sin

*Utskottets
yttrande.*

förväntan, att vad revisorerna anfört kommer att tagas under närmare övervägande vid nämnda utredning.

Då den av revisorerna till behandling upptagna frågan är av stor betydelse, har utskottet velat, vad sålunda förekommit, för riksdagen

omförmäla.

Fejans karantänsanstalt.

3:o Under socialdepartementet, § 9, hava revisorerna meddelat, att de avlagt besök vid Fejans karantänsanstalt (Del I sid. 38 och 39), samt där efter anfört följande:

»Anstalten, som är belägen å ön Fejan i Stockholms norra skärgård, inrättades år 1892.

Anstalten hålles icke öppen året om utan endast då risk för farsoters införande i riket föreligger.

Kostnaderna för drift och underhåll av anstalten bestridas från det under femte huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till allmän hälso- och sjukvård å 800,000 kronor. Enligt vad revisorerna inhämtat uppgingo ovannämnda kostnader för budgetåret 1929/1930 till följande belopp:

Karantänsläkare, dagarvode	kronor	930:—
Karantänsvakt, »	»	2,190:—
Maskinist, arvode	»	3,000:—
Underhållskostnader	»	4,299: 85
Dyrtdistillägg åt karantänsvakt och maskinist	»	1,732:—

Summa kronor 12,151: 85.

Stat för anstalten har icke pläгат fastställas. Någon uppgift rörande kostnaderna för anstaltens underhåll och drift finnes icke intagen i den inom statskontoret upprättade och till trycket befordrade statsliggaren.

Enligt revisorernas mening vore det önskvärt, att omkostnadsstat för ifrågavarande anstalt bleve fastställd. Då de statliga institutionernas stater pläga intagas i statsliggaren, skulle därmed bland annat vinnas, att uppgifter rörande omkostnaderna för anstaltens underhåll och drift bleve publicerade. I varje fall synes det revisorerna påkallat, att omkostnaderna för en anstalt av Fejans art komma till synes i ovannämnda statsliggare.»

Förklaring har avgivits av medicinalstyrelsen (Del III sid. 26 och 27), som anfört följande:

»Efter att hava erinrat om att karantänsanstalten hålles öppen allenast då risk för farsoters införande i riket föreligger och att kostnaderna för anstaltens drift och underhåll under budgetåret 1929/1930 uppgått till 12,151 kronor 85 öre hava revisorerna uttalat, att det vore önskvärt, att omkostnadsstat för anstalten bleve fastställd, varigenom bland annat vunnas, att uppgifter rörande omkostnaderna för anstaltens underhåll och drift bleve publicerade.

Medicinalstyrelsen vill härtill framhålla, att under ifrågavarande budgetår anstalten icke varit öppen och att omkostnaderna för anstaltens underhåll och drift ställa sig helt olika då anstalten är stängd än då den är öppen, och i senare fallet äro fullständigt beroende av i vilken omfatt-

ning anstalten tages i bruk för karantänsbehandling av fartyg. Då det icke låter sig på förhand avgöra, huruvida anstalten för ett kommande budgetår kan behöva öppnas, ännu mindre för huru lång tid den behöver hållas öppen och allra minst i vilken omfattning karantänsbehandling av fartyg kan komma att äga rum vid anstalten under denna tid, är det utslutet att ens med någon grad av sannolikhet på förhand beräkna anstaltens kostnader för drift och underhåll. Det kunde visserligen ifrågasättas, att särskild stat för anstalten fastställdes för varje budgetår under förutsättning att densamma icke komme att hållas öppen under någon del av budgetåret. En dylik stat skulle emellertid i väsentliga delar för sättas ur tillämpning, därest anstalten komme att hållas öppen under någon del av året. Med hänsyn härtill och då, såsom styrelsen i yttrande angående karantänsanstalten vid Kängö framhållit, fråga nu uppstått om Sveriges biträdande av 1926 års internationella hälsovårdskonvention, anser styrelsen anledning att nu fastställa särskild utgiftsstat för karantänsanstalten på Fejan knappast föreligga.»

Utskottet har icke kunnat dela de synpunkter i föreliggande fråga, som av medicinalstyrelsen i ovan omförmälda yttrande framförts. Då utskottet i likhet med revisorerna funnit det vara lämpligt, att uppgifter rörande omkostnaderna för karantänsanstaltens årliga underhåll och drift publiceras, har utskottet velat framhålla önskvärdheten av, att Kungl. Maj:t för varje budgetår fastställer omkostnadsstat för anstalten, under förutsättning att densamma icke på grund av farsoter hålles öppen.

Då emellertid utskottet utgår från, att åtgärd i angivna avseende kommer att vidtagas, har utskottet allenast velat vad i ärendet förekommit för riksdagen

omförmåla.

4:o) Under socialdepartementet, § 11, hava revisorerna framställt erinringar beträffande förfaringssättet i fråga om vissa förskottsutbetalningar vid länsstyrelserna (Del I sid. 42—45).

Efter att hava i en tablå påvisat, hurusom ett stort antal äldre förskott, som av länsstyrelserna utlämnats till magistrater och landsfiskaler, fortfarande kvarstode oredovisade, hava revisorerna anfört följande:

»Revisorerna hava icke kunnat undgå att finna de hos vissa magistrater och landsfiskaler utestående förskotten väl höga. I detta sammanhang vilja revisorerna framhålla vikten av att vid beviljandet av förskott en noggrann prövning av det föreliggande förskottsbehovet äger rum samt att nya förskott icke utlämnas, innan de redan erhållna blivit redovisade.

Det sätt, på vilket länsstyrelsen i Linköping handhaft redovisningen av utlämnade förskott, synes revisorerna giva anledning till allvarliga erinringar. Det torde vara obestridligt att vederbörande ådagalagt stor slapphet vid kontrollen å att redovisningens fullgörande skett inom vederbörlig tid. Såsom särskilt anmärkningsvärt måste revisorerna beteckna länsstyrelsens handläggningssätt att, oaktat upprepade anmärkningar från riks-

*Utskottets
yttrande.*

*Vissa för-
skottsutbetal-
ningar vid
länsstyrel-
serna.*

räkenskapsverket angående förskottsredovisningen, icke vidtaga rättelse i de av verket påtalade missförhållandena.»

Förklaringar hava avgivits av samtliga länsstyrelser (Del III sid. 28—71) samt av riksräkenskapsverket (Del III sid. 72).

Riksräkenskapsverket har anfört följande:

»Riksräkenskapsverket, som årligen verkställer granskning av i länsräkenskaperna redovisade förskott, har för räkenskapsåren 1927/1928 och 1928/1929 hos flera länsstyrelser framfört erinringar rörande i huvudböckerna redovisade äldre förskott ävensom framhållit vikten av att nya förskott icke utlämnas, innan tidigare till viss förskottstagare utlämnade sådana redovisats.

De av riksräkenskapsverket gjorda erinringarna rörande förskottsredovisningen hava i allmänhet medfört rättelse i räkenskaperna för nästföljande budgetår. Beträffande Östergötlands läns räkenskaper har emellertid, såsom riksdagens revisorer i sitt uttalande framhållit, rättelse beträffande de påtalade missförhållandena ännu icke skett.

Sedan länens huvudböcker för räkenskapsåret 1929/1930 — efter att tidigare hava varit överlämnade till riksdagens revisorer — numera blivit tillgängliga för riksräkenskapsverket, har granskningen inom ämbetsverket av nämnda räkenskapshandlingar påbörjats, och har härvid särskild uppmärksamhet ägnats de av riksdagens revisorer angivna förhållandena. Riksräkenskapsverket kommer icke att underlåta att beträffande sådan länsräkskap, i vilken redovisningen av utlämnade förskott jämväl för räkenskapsåret 1929/1930 kan finnas otillfredsställande, vidtaga erforderliga åtgärder för ernående av rättelse.»

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet har funnit de av revisorerna påtalade förhållandena vara av synnerligen anmärkningsvärd beskaffenhet. Även om riksräkenskapsverket, enligt vad som framgår av den avgivna förklaringen, kommer att hava sin uppmärksamhet riktad på ifrågavarande förhållanden och vidtaga åtgärder för ernående av erforderlig rättelse, har utskottet dock ansett nödvändigt, att den av revisorerna till behandling upptagna frågan göres till föremål för närmare utredning. Vid ifrågavarande utredning, som torde böra avse alla sådana förskott, som icke utlämnats för tjänsteresor, synas jämväl frågorna om beviljandet av förskott och skyldigheten att redovisa desamma böra uppmärksammas. Därefter torde erforderliga föreskrifter för reglerande av dessa förhållanden för framtiden böra av Kungl. Maj:t utfärdas.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t an-
hålla, att Kungl. Maj:t måtte efter verkställd utred-
ning meddela föreskrifter rörande utlämnandet och re-
dovisningen av förskott, som icke hänföra sig till
tjänsteresor.

5:o) Under socialdepartementet, § 13, hava revisorerna framställt erinringar i fråga om förfaringssättet vid utfärdandet av legitimationshandlingar för resor till Norge (s. k. tredagarspass), (Del I sid. 46 och 47).

Efter att hava meddelat, att vid åtskilliga gränstullanstalter omförmälda legitimationshandlingar belagts med lösen, hava revisorerna anført följande:

*Utfärdande av
legitimations-
handlingar
för resor till
Norge (s. k.
tredagars-
pass.)*

»Revisorerna kunna för sin del icke biträda den av vederbörande tjänstemän framförda meningen, att dessa, enär deras befattning med ifrågavarande attesters utfärdande grundar sig på förordnande av länsstyrelsen, skulle vara berättigade att vid utfärdandet av legitimationshandlingarna pålägga lösenavgift. Någon särskild ersättning för bestyret med nämnda legitimationshandlingars utfärdande synes revisorerna icke heller vara av förhållandena påkallad, då nämligen befattningen därmed utan olägenhet med hänsyn till övriga arbetsuppgifter torde kunna ingå i vederbörande tjänstemäns åligganden. Härtill kommer, att den särskilda ersättning, som enligt vad ovan nämnts utgår för bestyret med passgranskning, enligt revisorernas mening skäligen borde kunna anses innesluta även gottgörelse för bestyret med utfärdandet av ifrågavarande legitimationshandlingar. Revisorerna finna det således påkallat, att åtgärder snarast möjligt vidtagas i syfte att för framtiden utfärdandet av dylika handlingar må ske utan att därvid lösenavgift upptages.»

Utlåtanden hava avgivits av statskontoret (Del III sid. 75 och 76), generaltullstyrelsen (Del III sid. 77), som bifogat yttranden från tullkamrarna i Östersund och Storlien, samt av länsstyrelsen i Jämtlands län (Del III sid. 79 och 80).

Vad revisorerna anført beträffande det tillämpade förfaringssättet vid utfärdandet av ifrågavarande legitimationshandlingar, har utskottet visserligen funnit vara värt beaktande, men dock icke ansett sig böra föreslå, att någon särskild åtgärd från riksdagens sida härutinnan vidtages, alldenstund utskottet förutsätter, att vederbörande myndigheter hava sin uppmärksamhet riktad på ifrågavarande förhållanden och att dessa ordnas på ett tillfredsställande sätt. På grund härav har utskottet allenast velat vad i ärendet förekommit för riksdagen

*Utskottets
yttrande.*

omförmäla.

6:o) Under socialdepartementet, § 14, hava revisorerna meddelat, att de företagit en undersökning rörande de s. k. lappfonderna jämte vissa i samband därmed stående frågor (Del I sid. 48—69).

*De s. k. lapp-
fonderna.*

Efter att hava redogjort för dessa fonders tillkomst ävensom i en tabellarisk sammanställning meddelat de olika ändamål och därpå belöpande utgifter, som bestritts av ifrågavarande fonders medel, hava revisorerna gjort följande uttalande:

»Enligt revisorernas mening torde lånefonden för inköp av renar numera sakna berättigande. Såsom ovan nämnts bildades fonden 1913 i avsikt att bereda fattiga lappar i de bägge nordligaste länen möjlighet att på billiga villkor erhålla lån för inköp av renar. Redan påföljande år eller alltså 1914 tillkommo emellertid Norrbottens och Västerbottens lappfonder, och lån för inköp av renar hava sedermera uteslutande utgått från dessa båda fonder. Lånefonden för inköp av renar torde därför böra avvecklas.

Vad angår övriga ovannämnda fonder hava såsom av tabellerna framgår avsevärda belopp år efter år utgått från desamma för tillgodoseendet av lapparnas intressen. Det förefaller uppenbart, att lapparna för sin existens under nuvarande yttre betingelser i väsentlig grad äro beroende av dessa fonder. Av största vikt är fördenskull, att avkastningen av fonderna användes på sådant sätt, att lappbefolkningen därigenom beredes största möjliga nytta. Av uppgifterna i nyssnämnda tabeller vill det synas, som om kostnaderna för förvaltning och dylikt vore ganska avsevärda. Å andra sidan synes det påfallande, att fonderna i jämförelsevis ringa utsträckning användas för produktiva ändamål. Enligt revisorernas mening bör större aktgivenhet ägnas frågan i vad mån avkastningen av fonderna må kunna finna användning för höjandet av själva den näringsgren, som för lappbefolkningen är den ojämförligt viktigaste, nämligen renskötseln. Utan att för övrigt vilja upptaga denna sak till närmare dryftande vilja dock revisorerna i sådant syfte ifrågasätta, huruvida ej större uppmärksamhet bör ägnas exempelvis förädlingsarbetet beträffande renarna, renlavens tillväxt, renbetesmarkernas bärighet och liknande för renskötselns ekonomi betydelsefulla frågor, vilka hittills endast i ringa grad varit föremål för undersökning.»

Förklaringar hava avgivits av domänstyrelsen (Del III sid. 80—82), av statskontoret (Del III sid. 83) samt av länsstyrelsen i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län (Del III sid. 84—88).

I nämnda yttrande av statskontoret har framhållits, att likartade kostnader för närvarande bestredes från dessa fonders avkastning och från extra reservationsanslaget till ersättning åt lappfogdar m. m. Det syntes på grund härav statskontoret önskvärt, att en utredning komme till stånd i syfte att klarlägga, vilka slag av utgifter framdeles borde bestridas av fondmedlen och vilka skulle utgå från anslag under riksstatens femte huvudtitel.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet delar statskontorets uppfattning rörande önskvärdheten av att det för framtiden klarlägges, vilka utgifter som böra bestridas av lappfonderna, och vilka som böra utgå från anslag å riksstaten. Då utskottet emellertid utgår från, att statskontoret vidtager erforderliga åtgärder i angivet syfte, har utskottet allenast velat vad i ärendet förekommit för riksdagen

omförmåla.

7:o) Under socialdepartementet, § 15, hava revisorerna meddelat, att de verkställt en undersökning rörande kommissionsnärsväsendet vid statsdepartement m. fl. ämbetsverk (Del I sid. 69—77). *Kommissionärsväsendet.*

Revisorerna, som inledningsvis redogjort för gällande bestämmelser rörande kommissionärernas anställning, åligganden, arvoden m. m., hava erinrat om, att kommissionärsväsendet upprepade gånger varit föremål för revisorernas uppmärksamhet. Med anledning av vissa av 1924 års revisorer påtalade missförhållanden igångsattes en utredning för omarbetning av kommissionärskungörelsen, varvid jämväl skulle tagas under omprövning en av 1925 års revisorer föreslagen omläggning av kommissionärsinstitutionen. Den verkställda utredningen har emellertid, som revisorerna framhållit, icke ännu föranlett någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida. För att belysa, vilken omfattning kommissionärsverksamheten äger, hava revisorerna beträffande kommissionärerna vid statsdepartementen och de centrala verken i Stockholm ävensom vid länsstyrelserna och domkapitlen samt i domsagorna lämnat en redogörelse över dels kommissionärernas nettobehållning å deras arvoden såväl enligt kommissionärstaxan, som ock för de uppdrag av olika slag, vilka de uppburit i mer eller mindre sammanhang med kommissionärsverksamheten, dels ock antalet av kommissionärerna handlagda ärenden, allt för budgetåret 1929/1930.

Såsom allmänt omdöme hava revisorerna framhållit, att då den alltmer ökade omfattningen av kommissionärsverksamheten uppenbarligen givit frågan om kommissionärsväsendets ordnande stegrad aktualitet, hade revisorerna, utan att nu, i det läge, vari frågan genom ovannämnda utredning kommit, vilja uttala någon mening om på vad sätt ifrågavarande spörsmål borde lösas, ansett sig böra bringa de av revisorerna gjorda iakttagelserna till riksdagens kännedom.

Utskottet vill till en början erinra om, att 1925 års riksdag i anledning av vissa utav 1924 års revisorer påtalade missförhållanden vid debitering av kommissionärsarvoden uttalade såsom sin mening, att det måste anses önskvärt, att gällande föreskrifter rörande kommissionärer hos statsmyndigheter omarbetades med hänsyn till dåmera inträdda förhållanden, ävensom att föreskrifterna gäves ett i så måtto utsträckt tillämplighetsområde, att därunder innefattades i möjligaste mån samtliga fall, där allmänheten hänvände sig till en hos viss myndighet anställd kommissionär i avsikt att erhålla biträde med ärende, som fölle under myndighetens verksamhetsområde. Riksdagen hemställde också, att Kungl. Maj:t måtte snarast möjligt föranstalta om en omarbetning av berörda föreskrifter i av riksdagen angiven riktning.

Den av riksdagen begärda utredningen, vilken numera blivit slutförd, har emellertid, såsom revisorerna framhållit, ännu icke föranlett någon åtgärd från Kungl. Maj:ts sida.

*Utskottets
yttrande.*

Med hänsyn till den alltmera ökade omfattningen av kommissionärsverksamheten synas allt starkare skäl kunna anföras för, att en omarbetning av kommissionärskungörelsen kommer till stånd. Utskottet har därför ansett sig böra framhålla angelägenheten av, att resultatet av den föreliggande utredningen snarast möjligt blir föremål för Kungl. Maj:ts prövning och avgörande. Med hänsyn till den allmänna betydelsen av berörda spörsmål har utskottet ansett, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t bör giva uttryck åt denna sin ståndpunkt i ärendet.

På grund av vad utskottet sålunda anført, får utskottet hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t an-
hålla, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för att
en omarbetning av kommissionärskungörelsen snarast
möjligt kommer till stånd.

*Ledamöter av
vägstyrelse
såsom entre-
prenörer för
arbeten åt väg-
distriktet.*

8:o) Under kommunikationsdepartementet, § 16, hava revisorerna redogjort för ett fall, då ledamöter av vägstyrelse uppträtt såsom entreprenörer för arbeten åt vägdistriktet (Del I sid. 78—80).

Revisorerna hava till denna redogörelse anknutit följande uttalande:

»Såsom av ovanstående sammanställning framgår har hela den ordinarie styrelsen, den ena styrelsesuppleanten och en av revisorerna uppburit ersättningar för vägunderhåll i egenskap av entreprenörer. Jämlikt §§ 1 och 5 i entreprenadkontrakten har vägstyrelsen att tillvarata distriktets intressen gentemot entreprenörerna och tillse att dessa fullgöra sina åtaganden. Då emellertid vägstyrelsens ledamöter själva jämväl äro entreprenörer, föreligger uppenbarligen fara för att ett fullt objektivt bedömande av utförda vägunderhållsarbeten icke kommer att äga rum. Styrelsens ställning i förhållande till övriga entreprenörer kan på grund av angivna omständigheter dessutom lätt försvagas. Revisorerna vilja därför framhålla angelägenheten av att ledamöter av vägstyrelserna icke i någon form uppträda såsom entreprenörer till det distrikt, vars förvaltning de satts att handhava. Att entreprenadarbete utföres av revisor för distriktet måste även anses olämpligt.

Revisorerna vilja härjämte framhålla, att styrelseledamöter och revisorer inom vägdistrikt, såvida ej särskilda skäl motivera ett undantag, icke böra anlitas för utförande av annat vägarbete eller som leverantörer av materialier m. m. för distriktets räkning.»

I avgiven förklaring har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen anført följande (Del III sid 88 och 89):

»Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har sedan länge haft sin uppmärksamhet riktad på det missförhållande, som riksdagens revisorer nu påtala. Under det att tjänstemän i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen på grund av föreskrift i gällande avlöningsreglemente äro förhindrade åtaga sig byggnadsarbets utförande på entreprenad saknas bestämmelse som förhindrar ledamot av vägstyrelse eller revisor att åtaga sig entreprenad för vägdistrikts räkning.

Styrelsen har därför hittills endast på övertygelsens väg kunnat in-

verka till förhindrande härav. Särskilt har styrelsen verkat i detta syfte under den tid, då styrelsen handlagt frågor rörande godkännande av entreprenör för väganläggningar och vägförbättringar.

Jämväl i fråga om entreprenad för vägunderhåll har styrelsen vid stickprovsgranskningar sökt bibringa vägstyrelsen sin uppfattning om olämpligheten av att vägstyrelseledamot innehar entreprenaduppdrag från vägstyrelsen.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, som sålunda till fullo delar statsrevisorernas mening i denna sak, hemställer i underdånighet, att det av revisorerna väckta spörsmålet måtte föranleda sådan ändring i väglagen att det av revisorerna åsyftade ändamålet vinnes.»

Utskottet delar den av revisorerna uttalade uppfattningen, att det måste anses principiellt oriktigt, att ledamöter av vägstyrelse uppträda såsom entreprenörer för arbeten åt vägdistriktet. Enligt utskottets mening är därför påkallat, att en ändring i berörda avseende vidtages. Då emellertid utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t kommer att hava sin uppmärksamhet riktad på ifrågavarande förhållanden, har utskottet icke ansett erforderligt, att någon särskild åtgärd i denna fråga nu vidtages från riksdagens sida.

Utskottet har därför endast velat vad i ärendet förekommit för riksdagen

omförmåla.

9:o) Under finansdepartementet, § 18, hava revisorerna redogjort för några av dem gjorda iakttagelser vid företagna inventeringar vid vissa tullkammare (Del I sid. 82 och 83).

Revisorerna hava därvid uppmärksammat, att depositioner av kontanta medel förekommit i betydande utsträckning vid tullkamrarna, utan att någon verifiering av de sålunda mottagna medlen ifrågakommit och utan att tullkammaren lämnat vederbörande deponent något erkännande om inbetalningen. Revisorerna hava vidare funnit, att de inbetalningar, vissa varuägare haft att fullgöra för att omedelbart utbekomma vara, för vilken tullkammare icke samtidigt kunnat bestämma vederbörlig tullavgift, givits karaktär av deposition och att erkännande om densammas fullgörande utfärdats i form av depositionsbevis, vilket bevis belagts med en avgift av 1 krona 50 öre.

Revisorerna hava gjort följande allmänna uttalande:

»Det måste enligt revisorernas mening ur kontrollsynpunkt anses vara av viss betydelse, att samtliga de medel, som av statliga myndigheter mottagas och redovisas, i största möjliga utsträckning verifieras. En dylik verifiering sker vid inbetalningar till tullkamrarna av debiterade avgifter. Den av tullkammaren utställda tullräkningen, å vilken kvitteras mottagna tullavgifter, är försedd med en kontrollkupong, som av tullkammaren vid tullikviden fränskiljes och behålles som verifikation till

*Utskottets
yttrande*

*Vissa deposi-
tioner vid
tullkamrarna.*

inbetalningen. En liknande anordning synes revisorerna kunna genomföras, därest tullverket för förhandsinbetalningar av ovan angivet slag tillhandahåller tullkamrarna kvittensblanketter med vidsittande kontrollkuponger och dessa i kontrollhänseende utnyttjas på enahanda sätt som sker vid nyssnämnda inbetalningar av tullavgifter.

Från allmänhetens synpunkt torde det dessutom vara ett rättmätigt krav, att kvitto utfärdas å varje inbetalning, som fullgöres till statsverket, utan att detta kvitto belägges med särskild avgift från statens sida. Ovanberörda inbetalningar, vilka i anslutning till bestämmelse i tullstadgan givits karaktären av depositioner, äro enligt revisorernas uppfattning mera att anse såsom en förskottsbetalning av tullavgiften i avvaktan på vederbörande tullmyndigheters beslut om taxeringen. Att under sådana förhållanden belägga ett å inbetalningen utfärdat bevis med särskild stämpelavgift, synes revisorerna icke vara skäligt.»

Förklaring har avgivits av generaltullstyrelsen (Del III sid. 95—98), som av angivna skäl icke känt sig övertygad om nödvändigheten av att såsom kontroll å tullverkets redovisning av deponerade medel vidtaga en anordning, sådan som den av revisorerna ifrågasatta. Däremot ansåge styrelsen i likhet med revisorerna, att allmänheten möjligen kunde hava något intresse av att få genomfört ett system, enligt vilket utfärdandet av bevis å hos tullanstalt ställda depositioner bleve obligatoriskt och kostnadsfritt. Enligt styrelsens mening vore det emellertid icke möjligt att utan ändring av gällande expeditionslösen- och stämpelförordningar medgiva den förordade kostnadsfriheten. De bevis, om vilka här vore fråga, avsåge nämligen i ett stort antal fall depositioner för utfående av varor, vilka sedermera befunnas vara tullfria eller som vore ämnade att under viss tid disponeras tullfritt här i riket och därefter återutföras. Dessa depositioner borde enligt styrelsens mening icke vara att anse såsom en förskottsbetalning av tullavgiften utan borde likställas med sådana medelsinbetalningar, för vilka hos andra institutioner verkliga depositionsbevis utfärdades. Styrelsen ansåge sig böra framhålla, att ett förfarande med stämpelbelagda depositionsbevis vid nedsättande hos tullmyndighet av belopp, svarande mot införselavgifterna för varor, tillämpats sedan äldre tider och att styrelsen enligt beslut den 9 oktober 1884 fäst uppmärksamheten å att depositionsbevis, som utfärdats på grund av då gällande bestämmelser av motsvarande innehåll som nuvarande 152 § i tullstadgan, borde påföras lösen och stämpelavgift enligt expeditionslösen- och stämpelförordningarna.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet, som funnit de av revisorerna under förevarande paragraf gjorda uttalandena vara värda beaktande, vill i likhet med revisorerna betona nödvändigheten av, att vid de förhandsinbetalningar, varom här är fråga, kvitton utfärdas å varje sådan inbetalning till statsverket samt att dessa kvitton utlämnas kostnadsfritt.

För vinnande av rättelse i de anmärkta förhållandena synas erforderliga åtgärder böra vidtagas av Kungl. Maj:t.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t an-
hålla, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga erforderliga åtgärder för vinnande av ändring i av revisorerna anmärkta hänseenden beträffande förfaringssättet i fråga om depositioner vid tullkamrarna.

10:o) Under finansdepartementet, § 20, hava revisorerna meddelat, att de verkställt en undersökning rörande den omfattning, i vilken länsstyrelsernas och fögderiförvaltningens tjänstemän uppburit ersättning för arbete i taxeringsnämnder och prövningsnämnder (Del I sid. 86—94).

Efter att hava redogjort för resultatet av denna undersökning hava revisorerna sammanfört sina iakttagelser i följande uttalande:

Ersättning till länsstyrelsernas och fögderiförvaltningens tjänstemän för taxeringsarbete.

»Revisorerna finna det anmärkningsvärt, att länsstyrelsernas tjänstemän i så stor utsträckning erhållit ersättning för sådant prövningsnämndsarbete, som enligt revisorernas mening borde tillhöra deras tjänsteåligganden. Enligt inkomna uppgifter har visserligen ersättning allenast utgått för arbete, som icke medhunnits under tjänstetid, men det synes revisorerna, som om, ifall övriga löpande ärenden lägga hinder i vägen för taxeringsarbetets fullgörande inom föreskriven tid, den riktiga utvägen vore att förordna vikarie för den med taxeringsarbetet sysselsatte tjänstemannen under den tid taxeringsarbetet kräver hela hans arbetstid. Förutom att på detta sätt kostnaderna sannolikt kunde nedbringas, borde även taxeringens enhetlighet vinna hjälp.

De uppgivna beloppen för ersättningar för arbete utfört i taxeringsnämnderna lämna helt naturligt ingen grund för jämförelse de olika länen emellan. Däremot synes det revisorerna egendomligt, att så olika förfarande praktiserats, då det gällt ledighet för arbetets utförande och därav följande avdrag från löneförmåner. Det synes revisorerna önskvärt att i dessa hänseenden samma norm, såvitt möjligt, måtte följas inom alla län.

Revisorerna kunna i detta sammanhang icke underlåta att påpeka, att den utbetalda ersättningen i vissa fall synes vara väl rundligt tilltagen. Så har i Göteborgs och Bohus län en landskontorist uppburit 8,175 kronor, varav 4,425 kronor såsom ordförande i taxeringsnämnd och resten såsom biträde åt landskamreraren och längdförare i prövningsnämnden. Den åtnjutna ledigheten uppgår till sammanlagt 3 dagars semester. Allt arbete har således utförts före eller efter arbetstidens slut. Även om uppdragets fullgörande dragit vissa mindre omkostnader, förefaller dock beräkningsgrunden för ersättningen hava varit alltför hög. En länsbokhållare i samma län har uppburit 8,550 kronor, därav 2,550 kronor som taxeringsnämndsordförande. Semester har åtnjutits under 7 dagar. I Kopparbergs län har till en landskontorist utbetalats 7,450 kronor, därav 4,550 kronor för arbete i taxeringsnämnd. Denne har dock åtnjutit ledighet i 21 dagar och avstått 331 kronor 38 öre av lönen. I Malmöhus län har till en extra länsbokhållare utbetalats 6,440 kronor, 4,090 kronor härav har han uppburit såsom ordförande i fyra taxeringsnämnder. Ingen ledighet har i detta fall förekommit.

De sålunda gjorda iakttagelserna hava revisorerna ansett sig böra bringa till riksdagens kännedom.»

Förklaringar hava avgivits av samtliga länsstyrelser (Del III sid. 98—163).

*Utskottets
yttrande.*

Med hänsyn till den omfattning, i vilken länsstyrelsernas och fögderiförvaltningarnas tjänstemän numera tagas i anspråk för det årliga taxeringsarbetet, anser utskottet en undersökning erforderlig till utrönande, huruvida icke åtgärder kunna vidtagas för att på ett lämpligare sätt ordna taxeringsarbetet i avseende å dispositionen av den personal, som härför måste tagas i anspråk, samt huruvida personalen vid länsstyrelserna och fögderiförvaltningarna behöver för framtiden i nuvarande omfattning utnyttjas vid taxeringsarbetet. Otvivelaktigt är nämligen, att genom de nuvarande anordningarna kostnaderna bliva högst betydande, och det lär även kunna befaras, att arbetet inom länsstyrelserna och underlydande förvaltningar menligt påverkas av nu gällande ordning härutinnan. En omständighet, som i hög grad medverkar till att nuvarande förfaringssätt icke längre kan anses ändamålsenligt, är givetvis, att taxeringsarbetets omfattning under de senaste åren starkt ökats, varjämte en mera ingående prövning numera behöver ägnas taxeringsuppgifterna. Samtliga på ordnandet av taxeringsarbetet inverkande omständigheter synas därför böra i ett sammanhang göras till föremål för närmare utredning, därvid särskilt torde böra beaktas frågan om ledighet för vederbörande befattningshavare vid fullgörande av arbete inom taxerings- och prövningsnämnderna. På grund av vad sålunda anförts får utskottet, under erinran om att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 maj 1928 (nr 190, punkt 4:o) berört vissa likartade spörsmål hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t an-
hålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utred-
ning rörande ett ändamålsenligt ordnande av taxe-
ringsarbetet, närmast med hänsyn till användningen
av den personal, som för detta ändamål årligen behö-
ver tagas i anspråk.

*Kommitté-
väsendet.*

11:o) Under finansdepartementet, § 21, hava revisorerna redogjort för kommittéväsendets utveckling under den senaste tioårsperioden (Del III sid. 94—98) samt därtill anknutit vissa uttalanden.

*Utskottets
yttrande.*

I fråga om kommittéväsendet har utskottet funnit anledning fram-
hålla önskvärdheten av, att i berättelsen över vad sig i rikets sty-
relse tilldragit intages en specificerad uppgift rörande kostnaderna
för kommittéväsendet med angivande för varje kommitté av de

särskilda belopp, som utbetalts för dagarvoden, reseersättningar, ersättningar för avstadda avlöningsförmåner samt expensutgifter. Dylika uppgifter torde även böra lämnas beträffande sekreterare och biträden åt kommittén. Någon svårighet att lämna ifrågavarande uppgifter torde icke förefinnas, då på angivet sätt specificerade uppgifter årligen avlämnas av vederbörande kommittéer. Utskottet hemställer,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t an-
hålla, att Kungl. Maj:t ville i berättelsen över vad
sig i rikets styrelse tilldragit meddela specificerade
uppgifter rörande kommittéväsendet, på sätt av ut-
skottet här ovan angivits.

12:o) Under finansdepartementet, § 22, hava revisorerna meddelat, att de företagit en undersökning angående det förfaringssätt, som i allmänhet tillämpas vid inköp för statens räkning av motorfordon (Del I sid. 98—101).

*Statens
motorfordon.*

Revisorerna hava till en början lämnat vissa uppgifter beträffande antalet motorfordon vid de statliga myndigheter, vilka innehava sådana fordon till ett större antal, ävensom redogjort för de av myndigheterna tillämpade förfaringssätten vid upphandlingen av sagda fordon.

Härefter hava revisorerna gjort följande allmänna uttalande:

»Av ovan återgivna sammanställning framgår, att där upptagna statliga institutioners innehav av motorfordon representerar ett så betydande inköpsvärde som cirka 7 miljoner kronor. Med hänsyn till omfattningen av dessa utgifter för statsverket måste det anses vara av väsentlig betydelse, att den upphandling, som här förekommer, verkställas på ett rationellt sätt. Av den lämnade redogörelsen angående förfaringssättet vid denna upphandling framgår, att det inom ovannämnda statsinstitutioner redan förekommer en viss centralisering av uppköpen. Detta har givetvis varit till ekonomisk fördel för staten. Enligt revisorernas mening skulle emellertid än mera kunna utvinnas i detta hänseende, därest en samverkan ägde rum mellan de olika statsinstitutionerna. En väsentlig del av de motorfordon, som komma till användning i den statliga verksamheten, äro nämligen av den enhetliga typ, att en dylik samverkan vid förekommande upphandling borde utan svårighet kunna genomföras. Otvivelaktigt är, att ett gemensamt uppträdande från statsinstitutionernas sida vid anskaffning av vissa standardtyper av motorfordon skulle medföra såväl förmånligare priser som ock en viss begränsning av vissa kostnader, som förekomma i samband med uppköp och användning av fordon av ifrågavarande slag. Revisorerna vilja därför uttala önskvärdheten av, att åtgärder vidtagas för en ytterligare centralisering av denna statens upphandling på sätt revisorerna härövan antytt. Likaledes vilja revisorerna såsom angeläget framhålla, att, i den mån ej av tekniska eller ekonomiska skäl hinder härför möter, vid ifrågavarande upphandling företräde lämnas åt vara av svensk tillverkning.»

*Utskottets
yttrande.*

Av revisorernas utredning synes framgå, att vid upphandlingar av statens motorfordon skilda förfaringssätt tillämpas vid de olika statsinstitutionerna. I likhet med revisorerna anser utskottet vissa fördelar vara att vinna, därest en centralisering vidtages beträffande ifrågavarande och likartade slag av upphandlingar. Med hänsyn till de uppgifter, som ålagts den av Kungl. Maj:t tillsatta organisationsnämnden, torde det enligt utskottets mening närmast böra tillkomma denna nämnd att upptaga spörsmålet till undersökning. Då utskottet emellertid anser sig kunna förutsätta att så sker utan särskild framställning från riksdagens sida, har utskottet allenast velat vad i ärendet förekommit för riksdagen

omförmäla.

*Iakttagelser
angående
vissa ersätt-
ningar enligt
reseregle-
mentet.*

13:o) Under finansdepartementet, § 23, hava revisorerna meddelat, att de företagit en undersökning rörande verkningarna av 1929 års allmänna resereglemente och i samband därmed framhållit önskvärdheten av att i besparingssyfte vissa ändringar vidtagas i reglementets nuvarande bestämmelser (Del I sid. 101—105).

Utskottet har i sitt den 28 april innevarande år avgivna utlåtande nr 109 yttrat sig rörande det spörsmål, som revisorerna sålunda upptagit till behandling; varom utskottet velat här

erinra.

*Åttonde
huvudtitelns
anslag till
kyrkors
underhåll
m. m.*

14:o) Under ecklesiastikdepartementet, § 26, hava revisorerna meddelat, att de företagit en utredning rörande de ersättningar, som utbetalats från åttonde huvudtitelns anslag till kyrkors underhåll: ersättningar (Del I sid. 112—114) och därvid anfört följande:

»Den verkställda utredningen har givit vid handen, att ifrågavarande ersättningsbelopp, som utgå till icke mindre än nära 1,500 kyrkor, äro synnerligen växlande och mången gång ytterst obetydliga. Så t. ex. hava revisorerna uppmärksammat, att ersättningsbeloppen i vissa fall uppgått till endast några ören. Enligt gällande beräkningsgrunder måste i regel en årlig omräkning av de utgående ersättningsbeloppen verkställas. Det torde vara obestridligt, att härigenom vederbörande utbetalningsmyndighet åsamkas ett avsevärt arbete, som i många fall icke står i rimlig proportion till den utgående ersättningen — ett förhållande, som jämväl vitsordats av flera länsstyrelser.

På grund av vad sålunda anförts synes revisorerna en utredning böra verkställas, huruvida icke ifrågavarande ersättning genom överenskomelse med vederbörande ersättningsstagare kunde avlösas med ett kapitaliserat belopp eller utgå med ett bestämt årligt belopp.»

Förklaringar hava avgivits av kammarkollegium (Del III sid. 192—201), statskontoret (Del III sid. 226—229), samtliga länsstyrelser (Del III sid. 201—217) och domkapitel (Del III sid. 218—225).

Efter att hava redogjort för anslagets tillkomst har kammarkollegium anfört följande:

»Av den ovan lämnade redogörelsen torde framgå, att den av revisorerna begärda utredningen är av behovet påkallad. Den nu utgående ersättningen för *vin- och byggnadssäd* torde utgöra en olämplig anordning redan genom den därav betingade årliga, i förhållande till beloppens storlek i regel omständliga omräknings- och utanordningsproceduren.

Kollegiet delar revisorernas uppfattning om önskvärdheten av en för-
enkling beträffande ifrågavarande, till antalet många men ofta obetydliga ersättningsbelopp utgörande. Men den av collegium ovan lämnade redogörelsen ger ock vid handen, hurusom förslag i senare tid — såväl i visst sammanhang med de utredningar, som ledde till besluten om den allmänna grundskatteavskrivningen, som ock därefter i sammanhang med tillkomsten av 1898 års lagstiftning angående avskrivning av kyrkotionden i Skåne med flera landskap — varit å bane i syfte att ersättningen för *vin- och byggnadssäd* skulle utan vidare indragas. Vad vid denna speciella frågas behandling förekommit synes icke hava inneburit, att tanken på en sådan åtgärd blivit av statsmakterna definitivt avvissad. Vid sådant förhållande torde ej blott de av revisorerna angivna möjligheterna för omläggning av det nuvarande systemet böra bliva föremål för överbäggande vid en utredning av angivet slag utan ock alternativet indragning av ersättningarna utan vederlag.

Annorlunda är i viss mån läget beträffande de till domkyrkorna (och Kalmar f. d. domkyrka) utgående ersättningar för *domkyrkotunnor*, varmed torde böra i avseende å behandlingen likställas vissa anslag till domkyrkorna i Karlstad och Härnösand, sannolikt av *vin- och byggnadssäds* natur. Dessa ersättningar spela en långt större roll för de särskilda kyrkornas ekonomi än vad fallet är för de vanliga församlingskyrkorna beträffande ersättningarna för *vin- och byggnadssäden*. På grund av domkyrkornas dubbla natur av stifts- och församlingskyrkor samt deras med stiftskyrkokaraktären sammanhängande skyldigheter att bestrida vissa kostnader för biskopsgård och domkapitelslokal kan ej i samma mån som ifråga om övriga kyrkor det subsidiära ansvaret för deras uppehållande sägas åvila respektive församlingar. Dessa omständigheter torde speciellt böra beaktas vid en utredning.

De ersättningar för indragna *grundräntor*, eventuellt ersättningar av annan natur, till kyrkorna, som ingå i det nu ifrågavarande anslaget, synas i allmänhet utgå i fixa penningbelopp eller efter det i 1869 års förordning fixerade medelvärdet (i några fall, såsom till Skara domkyrka för 24.4 kubikfot råg och 48.8 kubikfot korn, efter årligt medelmarkegångspris). Någon omräkning beträffande dessa ersättningar äger följaktligen i regel icke rum och torde någon förändring beträffande sådana ersättningar icke av sådan anledning vara påkallad. Däremot är att märka, att bland dessa ersättningsposter förekomma de till beloppen obetydligaste, stundom blott några ören. Skulle en indragning till statsverket eller omläggning av till de två föregående grupperna hörande ersättningar äga rum, är det givet, att frågan blir aktuell åtminstone för vissa poster inom denna grupp.

Kollegiet, som i följd av den korta tid, som stått till dess förfogande, icke kunnat i ovan angivna hänseende förebringa fullständig utredning och förslag, tillstyrker alltså en utredning, varvid ovan angivna syn-

punkter torde tagas i beaktande. Kollegiet anser sig tillika böra erinra, att en indragning till statsverket eller minskning på annat sätt av ifrågasvarande ersättningsars realvärde såsom i huvudsak berörande prästerskaps privilegier torde erfordra medverkan av kyrkomötet. En dylik utredning, som synes böra avse även visst anslag till »underhåll» (VIII C. 15), skulle dock icke äga något sakligt sammanhang med en utredning rörande grunderna för lagstiftningen om prästerskapets avlöning och förvaltning av den därtill anslagna egendomen. Den av domkapitlet i Växjö under motsatt förutsättning gjorda hemställan torde fördensskull icke kunna tillstyrkas.

Den av domkapitlet i Luleå gjorda framställningen om särskilt statsanslag till domkyrkan i Luleå torde icke böra i förevarande sammanhang bliva föremål för bedömande.»

Statskontoret har i likhet med revisorerna funnit, att en förnyad utredning borde verkställas, huruvida icke nu omförmälda ersättningar skulle kunna antingen av statsverket avlösas med ett kapitaliserat belopp eller ock fastställas att utgå med bestämda årliga belopp. Statskontoret förutsatte härvid att frågan angående de rättsliga grunderna för utbetalandet av ersättningarna ifråga samtidigt bleve vederbörligen klarlagda.

Under ecklesiastikdepartementet, § 24, hava revisorerna vidare behandlat en med ovan nämnda spörsmål sammanhängande fråga angående vissa indelningsersättningar till klockare m. fl. från åttonde huvudtitelns anslag: kleresistaten. Denna fråga bör enligt utskottets mening behandlas i förevarande sammanhang.

Revisorerna hava funnit, att ifrågasvarande indelningsersättningar, vilka för närvarande till övervägande delen beräknas efter medelmarkgångspris, lämpligen kunna utgå med bestämda årliga belopp eller ock av statsverket helt avlösas.

Förklaringar hava avgivits av kammarkollegium (Del III sid. 163—166), statskontoret (Del III sid. 182—184) samt samtliga länsstyrelser och Stockholms stads konsistorium (Del III sid. 166—182).

Kammarkollegium och statskontoret hava tillstyrkt, att en utredning i frågan kommer till stånd, vilken utredning enligt ämbetsverkens mening möjligen borde avse även andra ersättningar under anslaget.

*Utskottets
yttrande.*

Av revisorernas under §§ 24 och 26 gjorda uttalanden framgår, att uträkningen av ifrågasvarande indelningsersättningar förorsakar vederbörande myndigheter ett avsevärt arbete, som ej står i rimlig proportion till de utgående ersättningsbeloppen. Med hänsyn härtill synes det önskligt, att en indragning eller avlösning av ersättningarna kommer till stånd eller i varje fall att större enkelhet och reda i räkenskaperna och därmed minskade utgifter för statsverket kan genomföras. I likhet med de hörda myndigheterna har utskottet alltså ansett sig böra föreslå, att en utredning i sådant syfte verkställas.

Utskottet får hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t an-
hålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utred-
ning dels huruvida icke en indragning eller avlösning
av ovan berörda indelningssersättningar kan äga rum,
dels ock huruvida icke i varje fall ett mera förenk-
lat och tidsenligt förfarande vid uträkningen av dessa
ersättningar kan genomföras.

15:o) Under jordbruksdepartementet, § 33, hava revisorerna upptagit
till behandling frågan rörande veterinärinrättningens i Skara upphöran-
de såsom statlig institution (Del I sid. 120—125).

*Veterinär-
inrättningen
i Skara.*

Det av revisorerna berörda spörsmålet har varit föremål för behand-
ling av jordbruksutskottet i dess den 12 mars innevarande år avgivna
utlåtande nr 1, punkt 53, därvid nämnda utskott, som ansåg sig icke böra
för nästkommande budgetår föreslå någon förändring i institutionens
verksamhet, dock förutsatte, att den av revisorerna behandlade frågan
snarast möjligt komme att bli föremål för utredning.

Om vad sålunda förekommit har utskottet velat här

erinra.

16:o) Under jordbruksdepartementet, § 34, hava revisorerna påvisat,
hurusom verksamhetens upprätthållande vid svenska mosskulturförening-
ens försöksgård vid Gisselås betingat avsevärda kostnader och hava med
anledning härav framhållit önskvärldheten av, att utredning verkställes
rörande statens framtida ställning till företaget (Del I sid. 125—128).

*Svenska
mosskultur-
föreningens
försöksydå
vid Gisselås.*

I sitt den 17 februari innevarande år avgivna utlåtande nr 2 har jord-
bruksutskottet under punkt 24 uttalat sig i den av revisorerna berörda
frågan och i likhet med revisorerna ansett, att en utredning i förevarande
hänseende borde komma till stånd.

Om vad sålunda förekommit har utskottet velat här

erinra.

17:o) Under jordbruksdepartementet, § 35, hava revisorerna meddelat,
att de företagit en undersökning rörande kostnaderna för egnahemsnäm-
nernas låneförmedling (Del I sid. 128—131).

*Egnahems-
låneverksam-
heten.*

Efter att hava lämnat en redogörelse för resultatet av denna under-
sökning, som i huvudsak grundar sig på en i en upprättad tabell gjord
sammanställning av de olika utgiftsposterna inom respektive hushåll-
ningssällskap, hava revisorerna anfört följande:

»Såsom av tabellen framgår ställa sig särskilt kostnaderna för besiktningar mycket olika inom olika län. I några fall synas dessa kostnader påfallande höga. Vad de norrländska länen beträffar har detta givetvis sin förklaring däri, att de stora avstånden kräva längre och därigenom dyrbarare resor. I vissa andra län åter synas kostnaderna för ifrågavarande ändamål oskäligt höga och torde kunna väsentligt nedbringas genom mera planmässigt ordnande av resorna eller genom andra lämpliga åtgärder.

Jämväl personalkostnaderna synas revisorerna i vissa fall höga. Enligt vad revisorerna hava sig bekant innehava egnahemsnämndernas tjänstemän i stor utsträckning samtidigt andra avlönade befattningar hos hushållningssällskapen. För nedbringande av personalkostnaderna synes det i dylika fall böra undersökas, huruvida ej vederbörande befattningshavare skäligen bör kunna åtnöjas med en reducerad avlön.

Slutligen vilja revisorerna på förekommen anledning framhålla önskvärdheten av att egnahemslåneärenden i olika instanser handläggas på sådant sätt, att lånesökande med största möjliga skyndsamhet må erhålla besked, huruvida sökta lån beviljats eller icke.»

Förklaring har avgivits av statens egnahemsstyrelse (Del III sid. 262 och 263), som, efter att hava meddelat, att revisorernas uttalande komme att genom styrelsens försorg bringas till egnahemsnämndernas kännedom för de åtgärder, som därav kunde föranledas, anført följande:

»Revisorerna hava påpekat, att kostnaderna för besiktningar ställa sig mycket olika inom olika län. Uträknad medelkostnad per besiktning och län torde härvidlag närmast hava legat till grund för revisorernas omdöme. Ifrågavarande olikhet lär emellertid delvis kunna förklaras därav, att revisorernas till egnahemsnämnderna för ifyllande utsända uppgiftsformulär uppfattats olika. Sålunda torde vid besvarandet av formulärfrågorna »antal utförda besiktningar för beviljande av lån» och »utförda besiktningar å lägenheter, till vilka lån förut beviljats» somliga egnahemsnämnder hava uppgivit antal besiktigade lägenheter, medan andra nämnder åter meddelat antalet besiktningsförrättningar. I senare fallet bliver givetvis antalet högre, då flera resor för samma lägenhets besiktigande ofta erfordras. Vidare torde det efterfrågade antalet besiktningar kommit att stiga ytterligare på de håll, där även avsyningsförrättningar i anledning av såväl egnahemslån som premielån medtagits bland antalet uppgivna besiktningar. Då å andra sidan nämnderna vid formulärets ifyllande genomgående torde hava såsom utgifter för besiktningar under året uppgivit den bokförda kostnaden för alla slag av besiktningsförrättningar, bliver givetvis medelkostnaden för olika uppgiftslämnare mycket olika. Såsom exempel å det anförda kan framhållas egnahemsnämnden i Södermanlands län. Där uppgår medelkostnaden enligt revisorernas uträkning till 32 kronor 17 öre. Enligt vad egnahemsstyrelsen under hand inhämtat bliver medelkostnaden för samma län 9 kronor 99 öre, därest såsom »utförda besiktningar» räknas antalet besiktningsförrättningar i stället för antalet besiktigade lägenheter.

Egnahemsnämndernas personalkostnader hava i vissa fall synts revisorerna höga. Egnahemsstyrelsen har sin uppmärksamhet riktad härå och har under 1930 medverkat till inskränkning av egnahemsnämnds personal i fall, där sådan inskränkning synts befogad och möjlig att ge-

nomföra utan att kravet på snabb och grundlig handläggning av ärendena därigenom behövt eftersättas.

Den av revisorerna uttalade önskvärdheten, att egnahemslåneärendena behandlas med största möjliga skyndsamhet, har redan, i fall, som kommit till styrelsens kännedom, varit föremål för styrelsens uppmärksamhet. Revisorernas berörda uttalande kommer givetvis att understryka kravet på, att nämnderna icke onödigtvis fördröja prövning av inkomna ansökningar.»

Utskottet, som visserligen icke kunnat finna, att de av revisorerna meddelade uppgifterna lämna stöd för ett säkert bedömande av den till behandling upptagna frågan, har dock ansett densamma vara förtjänt av beaktande. Då utskottet emellertid, på grund av vad statens egnahemsstyrelse i sin ovanberörda förklaring uttalat, har anledning förutsätta, att styrelsen har sin uppmärksamhet riktad på föreliggande spørsmål, har utskottet allenast ansett sig böra vad sålunda förekommit för riksdagen

*Utskottets
yttrande.*

omförmåla.

18:o) Under jordbruksdepartementet, § 36, hava revisorerna meddelat, att de verkställt en undersökning rörande orsakerna till det betydande överskridande, som ägt rum beträffande nionde huvudtitelns anslag till rese- och traktamentspenningar (Del I sid. 132—138).

*Nionde
huvudtitelns
anslag till
rese- och
traktaments-
penningar.*

I anslutning härtill hava revisorerna gjort följande uttalande:

»Utgifterna under nionde huvudtitelns anslag till rese- och traktamentspenningar synas revisorerna synnerligen höga. Särskilt påfallande är den betydliga ökningen av utgifterna under senaste budgetår. Såsom framgår av ovan gjorda sammanställning torde den huvudsakliga orsaken härtill vara att söka i ökade utgifter för distriktslantmätarnas och deras biträdens resor.

Då den vid lantmäteriverksamheten å distrikten under år 1929 selsatta personalen sammanlagt uppgick till ett antal av 365 (199 distriktslantmätare, 63 extra lantmätare¹, 25.5 elever¹ och 77.5 tekniska biträden¹) utgjorde medeltalet för av ifrågavarande personal åtnjuten resekostnads- och traktamentsersättning av statsmedel under år 1929 2,490 kronor per person.

Såsom förut framhållits har riksdagen förutsatt — i samband med att statsverket i huvudsak åtog sig utgifterna för resekostnads- och traktamentsersättning till distriktslantmätarna och deras biträden — att åtskilliga begränsningar i rätten till reseersättning borde stadgas för ifrågavarande personal liksom skett exempelvis beträffande liknande ersättningar till skogsstatens personal. Några sådana begränsningar av betydelse hava emellertid ännu icke genomförts, ett förhållande, som revisorerna icke kunnat undgå att finna märkligt.

Det synes revisorerna nödvändigt, att för nedbringande av de höga kostnaderna för distriktslantmätares och deras biträdens resor åtgärder

¹ Sammanlagda antalet tjänstemånader har dividerats med 12.

svarast vidtagas för begränsning i rätten till traktamentsersättning i likhet med vad som i besparande syfte skett beträffande ett flertal grupper befattningshavare.

Utan att närmare ingå på de av nämnde sakkunnige i sådant syfte föreslagna bestämmelser vilja revisorerna ifrågasätta, huruvida icke liknande besparingsbestämmelser, som gälla i fråga om traktamentsersättning till viss personal vid domänverket, även böra komma i tillämpning beträffande traktamentsersättning till distriktslantmätare och deras biträden.

I detta sammanhang torde också böra undersökas, om icke motsvarande föreskrifter böra gälla jämväl för lantbruksingenjörer och deras biträden.

Vad angår den sakkunniges förslag om utbrytande ur huvudtitlarnas allmänna reservanslag av resekostnaderna för vissa grupper av befattningshavare synes det revisorerna vara förtjänt att tagas under övervägande, huruvida det icke skulle vara lämpligt att genomföra en utsträckt tillämpning av berörda anordning.»

Förklaringar hava avgivits av lantbruksstyrelsen (Del III sid. 263 och 264), samt av lantmäteristyrelsen (Del III sid. 265—269), som bifogat ett av styrelsen den 3 september 1930 avgivet utlåtande angående planläggning av tjänsteresor och besparingsreglementen samt med förslag till nytt resereglemente för lantmätare.

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet, som inhämtat att de av lantmäteristyrelsen i dess förklaring lämnade sifferuppgifterna, avseende kalenderår, icke äro jämförbara med de verkliga utgifterna för budgetår samt att sistnämnda utgifter äro väsentligt högre, har icke kunnat undgå att finna åtskilliga skäl tala för att åtgärder i besparingssyfte vidtagas beträffande reseersättningar vid förrättningar, som utföras av lantmäteripersonal. Förslag i sådant syfte har också, såsom erinrats av revisorerna, utarbetats, men är ännu beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Då utskottet förutsätter, att detta förslag i en nära framtid av Kungl. Maj:t upptages till avgörande, har utskottet allenast velat vad i ärendet förekommit för riksdagen

omförmäla.

*Viss tjänst-
årsberäkning
enligt civila
pensions-
lagen.*

19:o) Under elfte huvudtiteln, pensionsväsendet, § 38, hava revisorerna i fråga om tjänstårsberäkning enligt civila pensionslagen anført följande (Del I sid. 142).

»Enligt 17 § av lagen angående civila tjänsteinnehavares rätt till pension den 11 oktober 1907 beräknas tjänsteår för erhållande av pension enligt denna lag, då ej för särskilda fall annorlunda är stadgat, icke allenast för tid, under vilken tjänsteinnehavare innehaft tjänst, som i denna lag avses, utan även för tid, under vilken han innehaft annan statstjänst eller ock i statens tjänst haft extra ordinarie anställning eller förordnande. Vid sådan tjänstårsberäkning skall avdrag göras för tid,

under vilken ledighet från tjänsten ägt rum av annan anledning än semester, sjukdom, offentligt uppdrag, fullgörande av värnplikt eller resa, som med vederbörligt tillstånd företagits till egen utbildning. I fråga om tjänsteinnehavare, som icke äger rätt till semester, må avdrag ej göras för tid av högst en och en halv månad om året, under vilken ledighet må hava åtnjutits för hälsans vårdande eller för enskilda angelägenheter.

En distriktsingenjör, som utnämnts till officer vid väg- och vattenbyggnadskåren den 19 februari 1904 samt till distriktsingenjör vid väg- och vattenbyggnadsdistrikt den 23 juli 1912, beviljades vid uppnådd pensionsålder avsked från sin befattning från och med den 1 januari 1928. Genom kammarrättens utslag den 3 oktober 1930 har ifrågavarande distriktsingenjör ansetts berättigad att såsom tjänsteår för erhållande av pension räkna sig till godo hela den tid, han innehaft anställning såsom officer vid väg- och vattenbyggnadskåren eller tiden 19 februari 1904—23 juli 1912. Under denna tid har ifrågavarande befattningshavare varit anställd i enskild tjänst. Nyssnämnda anställning i väg- och vattenbyggnadskåren är icke i och för sig förenad med någon tjänstgöring eller något arbete för statens räkning, liksom ej heller med sådan anställning följer någon som helst avlöning eller rätt till pension.

Med hänsyn till de konsekvenser, den av kammarrätten sålunda fastslagna tolkningen av ifrågavarande bestämmelse i civila pensionslagen kan medföra, vilja revisorerna såsom synnerligen angeläget framhålla, att berörda bestämmelse snarast ändras därhän, att den utesluter varje möjlighet för att en tjänsteman får för pension tillgodoräkna sig tid, då han — bortsett från semester etc. — icke fullgjort arbete i statens tjänst.»

Utskottet, som helt ansluter sig till vad revisorerna uttalat, anser sig kunna förutsätta, att denna fråga ägnas särskild uppmärksamhet vid genomförandet av de ändringar i civila pensionslagen, som inom en nära framtid måste komma att genomföras. Utskottet har därför icke funnit sig böra nu påkalla någon åtgärd från riksdagens sida, utan har allenast velat vad i ärendet förekommit för riksdagen

*Utskottets
yttrande.*

omförmåla.

20:o) Under elfte huvudtiteln, pensionsväsendet, § 40, hava revisorerna framställt erinringar i fråga om beviljande av dyrtidstillägg av statsmedel till 55-åriga döttrar efter delägare i prästerskapets änke- och pupillkassa (Del I sid 144—146).

Revisorerna hava, bland annat, framhållit, att av nämnda 55-åriga döttrar icke mindre än 116 åtnjöte dyrtidstillägg av statsmedel i egenskap av befattningshavare (49 stycken) eller f. d. befattningshavare (67 stycken) i statens eller annan sådan tjänst, varå dyrtidstillägg av statsmedel utgår.

Till dessa befattningshavare eller f. d. befattningshavare hade dyrtidstillägg av statsmedel utbetalts å pension från prästerskapets änke- och pupillkassa för tiden 1 maj 1929—30 april 1930 med sammanlagt 12,717 kronor.

*Dyrtidstillägg
av statsmedel
till vissa pen-
sionärer i
präster-
skapets änke-
och pupill-
kassa m. fl.*

Revisorerna hava gjort följande allmänna uttalande:

»En änke- och pupillkassas uppgift är principiellt att sörja endast för änkor och minderåriga barn. Till icke minderåriga barn utgår därför i regel icke någon pension, i annat fall än att vederbörande på grund av sjukdom eller lyte är oförmögen att försörja sig. Någon motsvarighet till den för prästerskapets änke- och pupillkassa gällande bestämmelsen om pensionsrätt för ogifta döttrar efter 55 år finnes icke beträffande någon annan av statsmedel understödd änke- och pupillkassa med undantag av vissa pensionsinrättningar vid universiteten och flottan, i fråga om vilka revisorerna hänvisa till sitt uttalande under §§ 41 och 42 i denna berättelse. Revisorerna kunna för sin del icke finna några skäl föreligga, varför staten skulle utbetala dyrtidstillägg i större utsträckning till efterlevande efter delägare i prästerskapets änke- och pupillkassa än till efterlevande efter statens befattningshavare eller andra delägare i statsunderstödda änke- och pupillkassor. I särskilt hög grad förefaller detta obefogat i fråga om 55-åriga döttrar, vilka tillika åtnjuta dyrtidstillägg av statsmedel i egenskap av befattningshavare eller f. d. befattningshavare. Därest förmånen av dyrtidstillägg å den från prästerskapets änke- och pupillkassa utgående pensionen skäligen anses böra tillkomma verkligt behövande ogifta döttrar efter 55 år, synes det icke vara någon obillig fordran, att kostnaderna härför bestridas av kassan själv.

På grund av vad sålunda anförts synes en sådan ändring i gällande bestämmelser rörande dyrtidstillägg åt pensionsberättigade änkor och barn efter befattningshavare i statens tjänst m. fl. böra vidtagas, att dyrtidstillägg av statsmedel ej må utgå till 55-åriga döttrar efter delägare i prästerskapets änke- och pupillkassa.»

Förklaringar hava avgivits av statskontoret (Del III sid. 292 och 293) och direktionen för prästerskapets änke- och pupillkassa (Del III sid. 294 och 295).

Under §§ 41 och 42 hava revisorerna framställt likartade erinringar beträffande pensionärer vid universitetens pensionsinrättningar samt flottans pensionskassa (Del I sid. 146—148).

*Utskottets
yttrande.*

Då utskottet i likhet med revisorerna är av den uppfattningen, att dyrtidstillägg av statsmedel knappast bör utgå till ifrågavarande pensionärer vid prästerskapets änke- och pupillkassa, universitetens pensionsinrättningar samt flottans pensionskassa eller i varje fall endast i den händelse de äro obemedlade och av sjukdom eller lyte urståndsatta att sig själva försörja, har utskottet ansett sig böra hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t an-
hålla, att Kungl. Maj:t ville taga under överbä-
gande frågan om utbetalandet av dyrtidstillägg av stats-
medel åt ovan angivna pensionärer samt för 1932 års
riksdag framlägga förslag i ärendet.

21:o) Under elfte huvudtiteln, pensionsväsendet, § 43, hava revisorerna framställt anmärkningar beträffande vissa inom prästerskapets änke- och pupillkassa vidtagna åtgärder vid indragning av sekreterare-ombudsmannabefattningen vid kassan (Del I sid. 149—155).

Revisorerna hava därvid anknutit följande allmänna uttalande:

»Prästerskapets änke- och pupillkassa torde i större utsträckning än någon annan änke- och pupillkassa åtnjuta bidrag från det allmännas sida. Det synes därför, såsom ock av de sakkunniga i ovan anförda betänkande den 14 november 1925 framhållits, icke vara en kassans och dess delägares ensak, hur förvaltningen av ifrågavarande kassa ordnas. Från statens sida torde med starka skäl kunna göras gällande krav på medbestämmanderätt i nu nämnt hänseende. Erinras må ock i detta sammanhang, att Kungl. Maj:t genom beslut den 16 september 1881 anbefallt direktionen för kassan att till riksdagens revisorer för framtiden avlämna räkenskaperna för det år, som revisionsförrättningen avser.

Ur synpunkten av det allmännas intresse hava revisorerna funnit den av bolagsstämman vidtagna åtgärden vid indragning av sekreterare-ombudsmannabefattningen synnerligen anmärkningsvärd. Utan att närmare ingå på frågan, huruvida anställning som ordinarie befattningshavare i prästerskapets änke- och pupillkassa kan anses hava samma innebörd som motsvarande anställningsform i statens tjänst — något som dock med hänsyn till att Ekberg samtidigt med sin anställning i kassan ansetts oförhindrad att innehava ordinarie befattning hos Stockholms stad såsom registrator i dess rådhusrätt måste anses synnerligen tveksamt — vilja revisorerna framhålla, att, då Ekberg, som anställdes år 1921, vid tidpunkten för sekreterare-ombudsmannabefattningens ombildning allenast kunnat räkna en tjänstetid av 8 år, han icke bort komma i åtnjutande av så stort ersättningsbelopp som nu tillerkänts honom. Det torde i detta sammanhang böra erinras om att tjänsteinnehavare i statens tjänst icke är berättigad till pension, därest tjänstårens antal understiger tio. Den försäkringstekniska beräkningen av till Ekberg utgående engångsbelopp har grundats på de löneförmåner, som bestämdes av 1925 års bolagsstämma. Revisorerna finna det synnerligen anmärkningsvärt, att en så betydlig löneförhöjning beviljats sekreteraren-ombudsmannen vid en tidpunkt, då det icke kunnat vara för direktionen eller bolagsstämman obekant, att en omorganisation av kassan med därav sannolikt följande indragning av nu ifrågavarande tjänst var omedelbart förestående.

Ifrågavarande löneförhöjning motiverades med den ökning av arbetsbördan för sekreteraren-ombudsmannen, som inträtt genom föreskriften om avlämnande av vissa deklaraionsuppgifter. Bolagsstämman förklarade uttryckligen, att de beslutade löneförmåner skulle utgå under villkor, att sekreteraren-ombudsmannen utan särskild ersättning fullgjorde alla till befattningen hörande åligganden. Enligt vad revisorerna funnit har det oaktat särskild ersättning utgått för arbetet med ifrågavarande deklaraionsuppgifter.

Vad sålunda förekommit hava revisorerna funnit vara av den synnerligen anmärkningsvärda beskaffenhet, att de ansett sig böra därå fästa riksdagens uppmärksamhet.»

Förklaringar hava avgivits av statskontoret (Del III sid. 295—297) och direktionen för prästerskapets änke- och pupillkassa (Del III sid. 298—300).

Kostnaderna för avlöning av ombudsmannen-sekreteraren vid prästerskapets änke- och pupillkassa från hans tjänst vid kassan.

*Utskottets
yttrande.*

Då de av direktionen och bolagsstämman fattade besluten enligt utskottets mening äro av synnerligen anmärkningsvärd beskaffenhet, har utskottet, ehuru någon åtgärd icke numera kan vidtagas, ansett sig böra vad i ärendet förekommit för riksdagen

omförmäla.

*Uppbörds-
arvode å till
arméns pen-
sionskassa
redovisade
tjänstepen-
sionsavgifter.*

22:o) Under elfte huvudtiteln, pensionsväsendet, § 45, hava revisorerna i fråga om visst uppbördsarvode vid arméns pensionskassa anfört följande:

»Enligt gällande tjänstgöringsreglemente för armén skall regementsintendent i sitt förhållande till direktionen över arméns pensionskassa ställa sig till efterrättelse de reglementen, som äro fastställda för styrelsen och förvaltningen av arméns pensionskassa samt änke- och pupillkassa.

I § 81 i reglementet för arméns pensionskassa (S. F. nr 9/1904) stadgas att redogörare är skyldig att vid utbetalning av lön för tredje månaden i varje kalenderkvartal eller, om delägare avgår under löpande kvartal, vid den med honom skeende slutlikvid innehålla alla av regementen och kårerna för kvartalet pensionsinrättningen tillkommande inkomster samt till direktionen insända eller till kassakontoret avlämnade genom avdrag å lönerna eller annorledes uppburna avgifter så fort ske kan och så tidigt, att medlen inom utgången av kvartalet kunna i direktionens kassa inflyta.

Jämlikt § 84 i samma reglemente äger redogörare uppbära i uppbördsarvode två procent av de i § 57 mom. 1 och 2 i nämnda reglemente omnämnda årliga avgifter för pension och fyllnadspension. Enligt vad som framgår av räkenskaperna för arméns pensionskassa har under budgetåret 1929/1930 utbetalts 6,175 kronor 6 öre såsom uppbördsarvode till redogörare vid regementen och kårer.

För uppbörd och redovisning av pensionsavgift, som utgår enligt lagen angående civila tjänsteinnehavares rätt till pension, svarar i egenskap av redogörare den, som ombesörjer utbetalning av tjänsteinnehavaren tillkommande löne medel. Någon ersättning för nämnda bestyr med pensionsavgifter enligt civila pensionslagen utgår däremot icke.

Under framhållande att något motsvarande uppbördsarvode icke tillkommer redogörarna vid flottan och den civila statsförvaltningen vilja revisorerna ifrågasätta, huruvida det kan anses befogat, att för redogörare vid armén längre bibehålla denna förmån, vilken efter tillkomsten av de nya avlöningsreglementena får anses hava en föråldrad karaktär.»

*Utskottets
yttrande.*

Utskottet, som ansluter sig till den uppfattning, varåt revisorerna givit uttryck, anser sig böra hemställa,

att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t an-
hålla, att Kungl. Maj:t ville vidtaga erforderliga åtgärder i syfte att nuvarande uppbördsarvode å till arméns pensionskassa redovisade tjänstepensionsavgifter må upphöra att utgå.

23:o) Vad i övrigt blivit av revisorerna anmält och erinrat, har utskottet funnit dels hava medfört åsyftad eller i utsikt ställd rättelse, dels vara av vederbörandes utlåtande nöjaktigt förklarat, dels ej vara av den vikt, att, oaktat förklaringen ej varit fullt tillfredsställande, någon riksdagens åtgärd bort av förhållandena föränledas, dels slutligen icke hava varit av beskaffenhet att från utskottets sida påkalla något yttrande; vilket utskottet skolat för riksdagen

Övriga anmärkningar.

anmäla.

Stockholm den 18 maj 1931.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 157.
